

SAFARI

NÁVRH AKTIVIT K UČITELSKÉ PRAXI

Tereza Hronková
448032

SLOVO ÚVODEM

Když na jaře 2020 přišla pandemie COVID-19, znejistila nám všem dosavadní jistoty a převrátila život vzhůru nohama, neméně pak ovlivnila i vzdělávání v České republice. Téměř po celý rok trvající neútěšná situace s sebou přinesla i odstavení předmětů směřující k výchově k umění stranou. Z důvodu přechodu na distanční formu vzdělávání a skutečnosti, že výuka výtvarné výchovy v pravém slova smyslu neprobíhala, nabyla i učitelská praxe z VV zvláštního charakteru. Požadované hodiny jsem byla nucena naplnit formou doučování žáků a do této prezentace zpracovala alespoň návrhy na aktivity do hodin výtvarné výchovy, které však vzhledem k výše zmíněnému na svou realizaci stále čekají.

ČASOVÁ DOTACE

10 aktivit (45 až 90 minut na jednu)

Projekt je koncipován na delší časový usek. Jednotlivé hodiny na sebe volně navazují, a mohou být tedy realizovány v několika po sobě jdoucích měsících, nebo samostatně. V závislosti na preferencích žáků a učitele se může časové rozvržení měnit.

CÍLOVÁ SKUPINA

- studenti gymnázia v Třeboni
- v ideálním případě kvarta nebo první ročník

TÉMA PROJEKTU

Primárním záměrem projektu je **aktivizace žáků a podnícení jejich kreativity** skrze využití inspirace netradičních námětů a postupů.

Slovo **safari**, jímž je symbolicky zastřešen tento projekt, ve svahilštině označuje **cestu**. Svou africkou a cestovatelskou tematikou tak projekt navazuje na mou diplomovou práci, v které se vracím k zážitkům z dobrovolnické cesty do Afriky. Africká estetika a motiv cesty jsou tedy ústřední inspirací pro tvorbu těchto aktivit. V době, kdy cestovat můžeme maximálně po okolních kopečkách, prstem po mapě, ve vzpomínkách, nebo jen ve vlastní hlavě, dostávají dálky neobvyklou perspektivu a kontrasty našich životních stylů naléhavě žadoní o pozornost. Nacházíme se také v době, kdy si stále více lidí uvědomuje, jak nasáváme prostředí kolem sebe, vnímají prostředí kolem sebe, co dýchají, co (a jestli) cítí. Je tedy zřejmé, že právě kontrasty jsou podstatou našeho světa i vnímání jeho krásy.

Výstupem tohoto projektu by mohla být například komorní výstava. Poslední z aktivit, která nese titul **Zápisky z cest**, však cílí právě ke kompletování předchozích materiálů, příběhů i výtvarných počinů.

TÉMA PROJEKTU

„Jednou ze základních otázek, které si ve vztahu ke světu kladou, je tázání se po smyslu zobrazení a poznání světa, případně také po smyslu propojení obou zmíněných forem reflexe světa. Často se také pokoušíme odpovědět na to, zda je už samotné zobrazení toho, co nás obklopuje, poznáním, anebo zda je k poznání třeba pokročilejšího abstrahování ve formě slov. Pokud připustíme, že i zobrazení světa, do něhož je zapojena naše imaginace, je jistým druhem jeho poznání, pak zase zjišťujeme, jaké druhy zobrazení světa jsou jeho odrazem nejvěrohodnějším, přičemž však za věrohodná zobrazení nepovažujeme mimetické nápodoby viděného.“

(STEHLÍKOVÁ BABYRÁDOVÁ, Hana a Pavel KŘEPELA. Spontánní umění. Brno: Masarykova univerzita, 2010. s. 7. ISBN 978-80-210-5400-4.,)

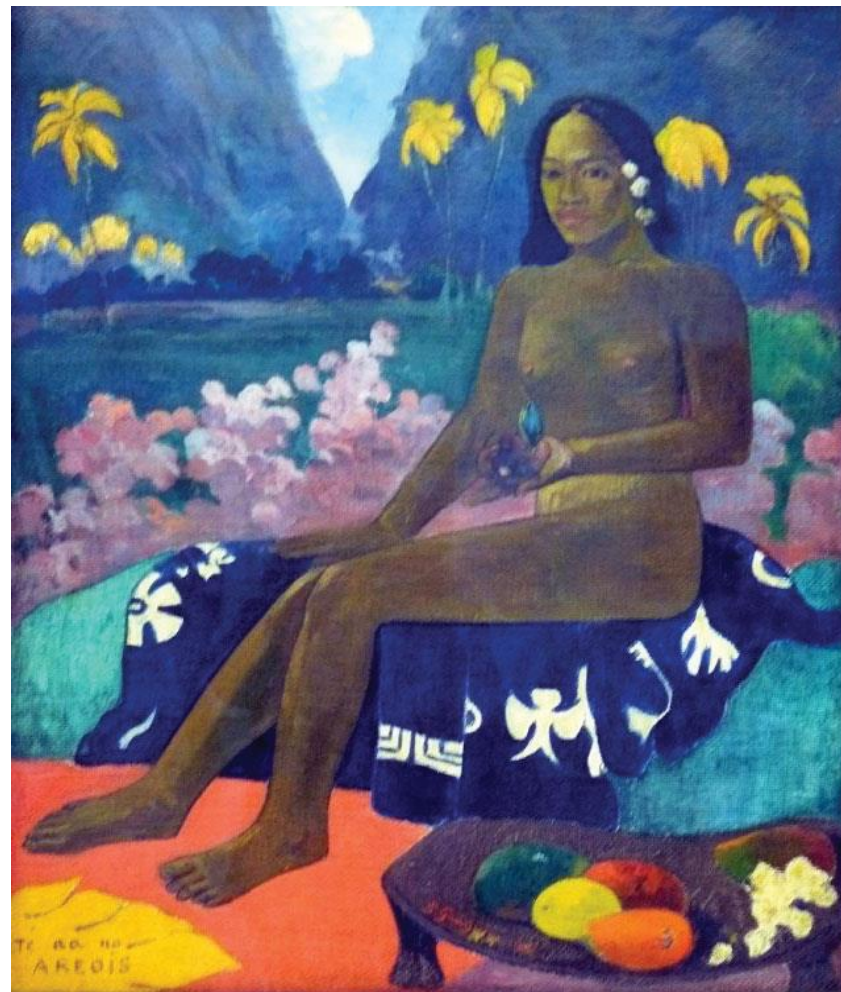
CÍLE PROJEKTU

Žák je na konci projektu schopen:

- Vytvořit koncept či ideu našeho světa
- Lépe využívat tvůrčích schopností
- Participace s ostatními ve třídě (mezilidské vztahy jsou prohloubeny)
- Užít různá (nová) média
- Lépe pochopit různá chápání světa a uvažovat o nich
- Pozorovat a vnímat jednotlivosti i svět jako celek
- Domluvit se se spolužáky, diskutovat nad tématem, rozdělit si role
- Samostatného a zodpovědného jednání a rozhodování
- Seznámení s odlišnými kulturami a místy světa

ÚVOD

V úvodní hodině je vhodné žákům představit téma a pokusit se je namotivovat. Dobré je zmínit některá zajímavá fakta o dálných a exotických krajinách, kulturách, naší planetě, našem světě (např. rekordy), a také jména autorů či umělecká díla z dějin umění, kteří se touto tematikou zabývali. Je důležité zdůraznit, že nebude akceptováno žádné rasistické nebo zesměšňující chování.

1 Paul Gauguin - Tahiti

KULTURNĚ

- **Inspirace:** světovými kulturami a jejich zvyky
- **Pomůcky/materiály:** mobilní telefon, libovolné výtvarné potřeby
- **Technika:** animace +

Studenti si buď vyberou, nebo sami vyhledají, preferovaný výchozí text nebo obrázek popisující způsob života v určité části světa (určitých kmenů aj.), nějaký zajímavý kulturní zvyk. Na základě výběru pak budou rozděleni do skupinek. Úkolem žáků je tyto příběhy ilustrovat animací, přičemž je na nich, jaké medium si k zpracování námětu vyberou. Nabízí se např. možnosti kresby, prostorového objektu, práce s počítačem nebo fotografií. Možný je ale i opačný postup (skupiny -> vlastní výběr kulturní zajímavosti).

vlastní archiv

RITUÁLNĚ

- **Inspirace:** náboženské či domorodé rituály (např. tanec k přivolání deště) a akční umění (např. Jan Mlčoch, Dalibor Chatrný)
- **Pomůcky/materiály:** papíry, barvy, mobilní telefony, světla, svíčky, tekutiny, látky apod.
- **Technika:** performance

V této aktivitě se žáci pokusí zažít svět způsobem, který je tady s námi od nepaměti, tedy skrze rituály. Nejprve navážou na předchozí rozdělení a vyhledají, nebo vymyslí si rituál, způsob uctívání, oslavování. Tento způsob pak přemění v symbolické výtvarné vyjádření, předpokládá se využití prvků dramatu, popřípadě i složek hudby a tance. Toto vyjádření by mělo odkazovat na tradiční symboly nebo estetiku netradičním způsobem.

vlastní archiv

ILUSTRAČNÍ OBRAZKY

VÝROBA MASEK K RITUÁLU

3

5

4 Jean Dubuffet

RITUÁLNĚ

Tato aktivita může být spojena také s návštěvou nějaké tematické výstavy, například exhibice Palma na Vltavě, která probíhá v Západočeském muzeu v Plzni. Ta se zaměřuje na vliv původních mimoevropských kultur Ameriky, Afriky a Oceánie na české výtvarné umění v letech 1850–1950. V současné době je k dispozici i jako virtuální prohlídka na YouTube.

- (viz https://www.youtube.com/watch?v=2u4_fT-4jPU&feature=youtu.be)

6

vlastní archiv

ÚTRŽKOVITĚ

- **Inspirace:** Jiří Kolář aj.
- **Pomůcky/materiály:** mobilní telefon, libovolné výtvarné potřeby (papíry, sypké materiály, časopisy, články, drátky, bavlnky, barvy aj.)
- **Technika:** koláž

vlastní archiv

Technologie na nás vzhledem k zachycení krásných i hrůzných aspektů našeho světa působí dvojím způsobem. Na jednu stranu nám dávají možnost zachytit je a prozkoumat do nejmenších detailů, na druhou stranu nás vedou k jejich rychlému přehlédnutí, a tudíž k útržkovitému vnímání reality. Zejména média nám ve snaze vzbudit senzaci vytváří mnohdy zkreslenou o realitě daného místa.

ÚTRŽKOVITĚ

V této hodině se studenti zaměří na jedno konkrétní místo nebo zemi, které v sobě nese mnohé kontrasty. Tyto kontrasty se pak pokusí zachytit pomocí koláže. Prolínat by se mohli například kontrasty stereotypního vnímání dané oblasti a nezvyklé skutečnosti, město x vesnice, staré a tradiční x nové a moderní, nebezpečí x krása apod.). Cílem je vytvořit koláž, která bude na diváka působit esteticky a zároveň by mohla sloužit k prezentaci dané lokality.

vlastní archiv

(PŘÍ)BĚHEM

- **Inspirace:** světoví i čeští fotografové
- **Pomůcky/materiály:** mobilní telefon, čtvrtky, libovolné barvy (tempery, pastely, vodovky)
- **Technika:** kombinovaná (fotografie + malba)

Po všech cestách světa, těch dalekých i těch blízkých jsou rozprostřeny, visí, leží a koukají na nás obrovské příběhy. Příběhy lásky, nenávisti, života, smrti, zapomnění, ztrát, myšlenek, štěstí a jeho hledání, opilosti alkoholem i životem... Stačí jen tyto příběhy při běhu světem umět správně zachytit a využít.

vlastní archiv

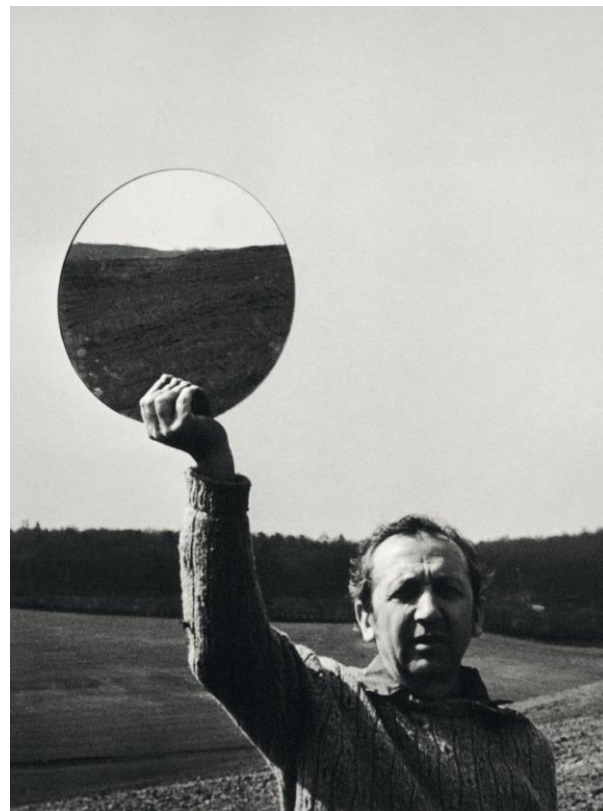
(PŘÍ)BĚHEM

Úkolem studentů bude tedy pobíhat po okolí školy (v ideálním případě města) a hledat zajímavé kontrasty, místa, která v nás vyvolávají nějaké pocity, tyto zátiší následně vyfotit a sdílet s ostatními. Společně pak zapřemýšlí nad tím, co v nich ono zátiší potažmo fotka vyvolávají. Tyto pocity se následně pokusí přetvořit do pěti jednoslovných asociací. Papírky s pěticí jednoslovných asociací si přerozdělí posláním po kruhu, nebo si náhodným losem. Na základě se těchto asociací se pak pokusí vytvořit obraz. Mělo by jít zejména o kompozice barev, směřovat by se mělo tedy k abstraktnějšímu výtvarnému vyjádření. Tyto obrazy se v poslední fázi rozloží po třídě a studenti se pokusí rozluštit jejich prazáklad či spojit jednotlivé prvky dohromady (tzn. fotografie – asociace – barevná kompozice).

INVAZIVNĚ

- **Inspirace:** Dalibor Chatrný, Land art
- **Pomůcky/materiály:** mobilní telefon, bavlnky, fólie, věci každodenní potřeby, barvy, světla, baterky, alobal aj.
- **Technika:** land art, fotografie

Tak jako ovlivňují cesty nás, i my přetváříme cesty, kterými chodíme – svět, životní prostředí i lidi, které na oněch cestách potkáváme. Další aktivitou můžeme tedy zároveň navázat na průřezové téma environmentálního vzdělávání. Studenti se rozdělí do skupinek po třech či čtyřech a najdou si ve svém okolí místo, které by chtěli přetvořit. Výstupem je fotografie.

7 Dalibor Chatrný – Tak, teď, tu

ILUSTRAČNÍ OBRAZKY

LAND ART

8 Dalibor Chatrný

9 Ivan Kafka

INTERAKTIVNĚ

- **Inspirace:** knihy s pohyblivými ilustracemi, např. vydání Malého prince od nakladatelství Albatros
- **Pomůcky/materiály:** barevné papírky, čtvrtky, papíry, lepicí páska, lepidlo, průhledné papíry, libovolné barvy, kartony aj.
- **Technika:** kombinovaná

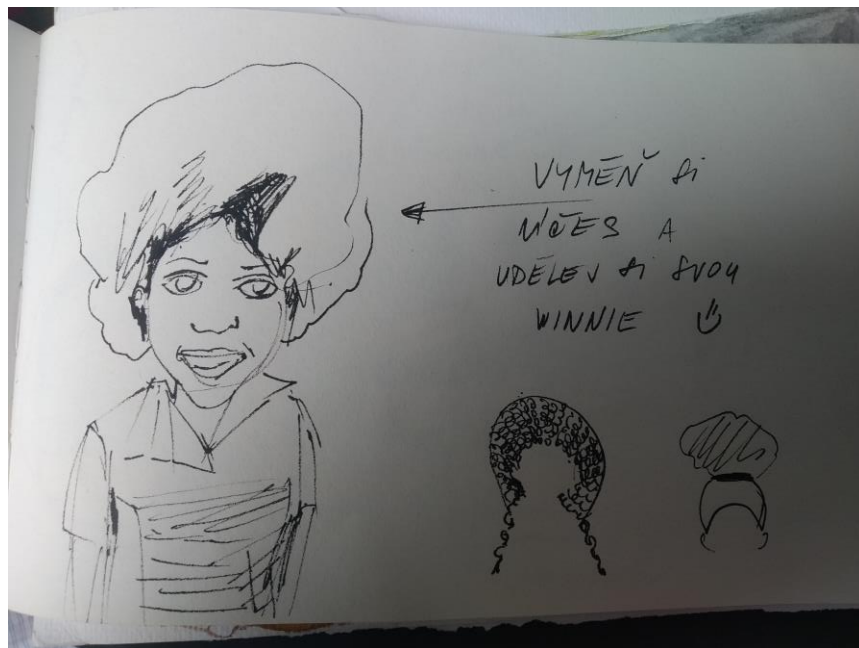
Naše tělo si mnohá místa i silné vzpomínky z cest pamatuje lépe, než my sami. Dotykem, pohybem, hudbou nebo třeba i vůní se tedy pokusíme přivolat a oživit zašlé vzpomínky a pokusit se je zprostředkovat druhým.

vlastní archiv

INTERAKTIVNĚ

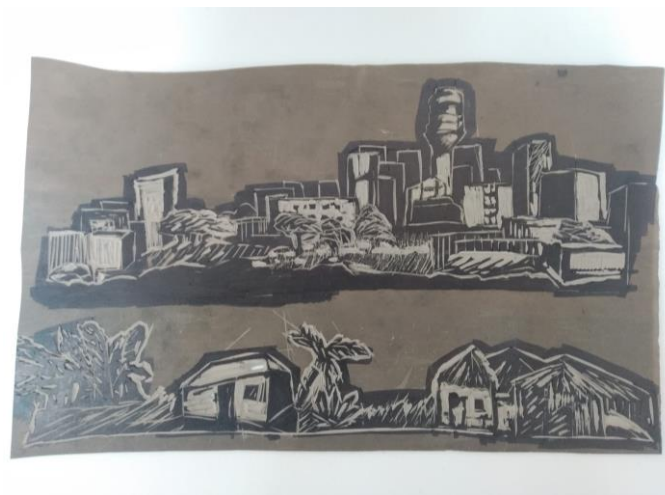
Studenti si vyberou nějaký moment či zážitek, který se jim z výletů, procházek, nebo z cest, vybaví a pokusí se jej nejprve navrhnout a následně i ilustrovat tak, aby byly tyto ilustrace nějakým způsobem interaktivní, smyslové, např. 3D, doplněné hudbou nebo pohyblivým aparátem.

vlastní archiv

KRAJINOU SRDCE

- **Inspirace:** okolí jedince
- **Pomůcky/materiály:** barevné papírky, čtvrtky, papíry, lepicí páska, lepidlo, průhledné papíry, tuž
- **Technika:** kresba

vlastní archiv

Kde je nám dobře? Kde se cítíme spokojení? Ať už jde o místo existující pouze v našich představách, snovou destinaci nebo třeba zahradní altánek vedle domu, úkolem žáků jej bude kresebně zachytit, přičemž podstatná by neměla být ani tak podoba samotná, jako spíš dojem, který daný prostor vyvolává. V druhé fázi následně studenti nakreslí na tenký kopírovací papír či folii (mohou zvolit i barevnou alternativu) odvrácenou podobu tohoto místa, svou kontrastující představu nebo místo neoblíbené (možný je i opačný postup). V souladu se zmíněnými všudypřítomnými kontrasty tak vznikne obraz dokládající rovnováhu i opravdovost našich individuálních světů.

ILUSTRAČNÍ OBRAZKY

KRAJINOU SRDCE

vlastní archiv

vlastní archiv

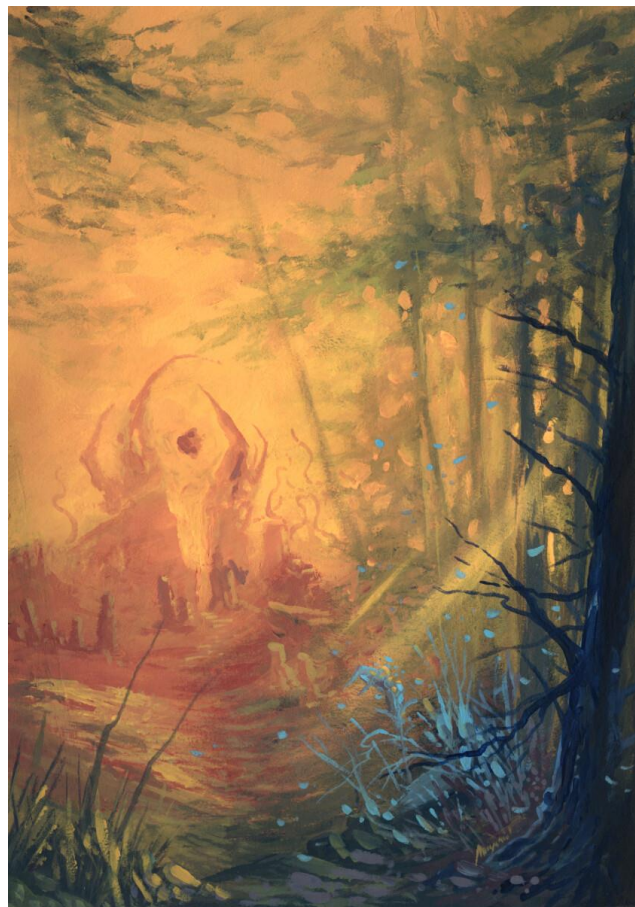

vlastní archiv

ZA HRANICE

- **Inspirace:** fantasy literatura, počítačové hry,
- **Pomůcky/materiály:** barevné papíry, čtvrtky formátu A3, papíry, barvy (např. pastely, vodovky, tempery, akvarely)
- **Technika:** malba

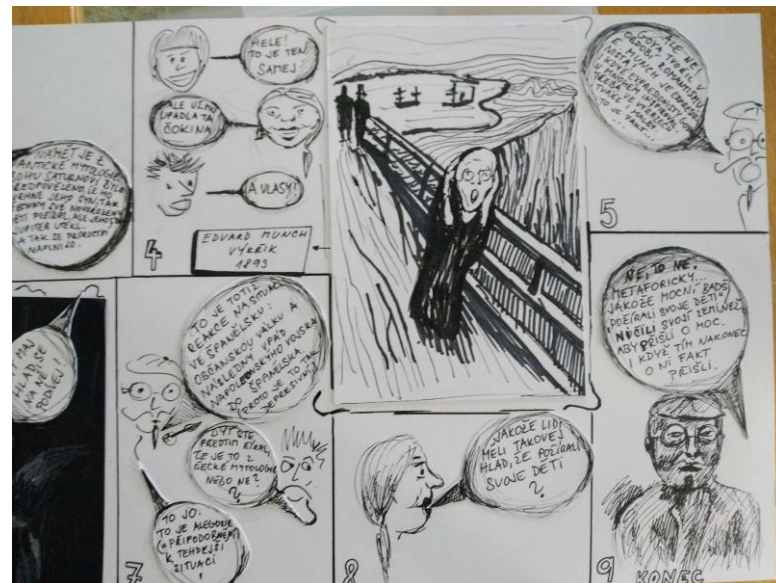
Co kdyby nás nesvazovaly hranice našeho pokoje, obydlí, města, země, světa ani galaxie? Co kdybychom mohli navrhnout podobu celé země či planety? Jací lidé by tam žili? Jak by vypadali oni a jak by asi vypadaly encyklopedie nebo plakáty dokumentující a popisující jejich svět? Návrhy fantazijních světů a jejich obyvatel by byly produktem dalšího tvoření.

KOMIKSEM

- **Inspirace:** např. Jiří Franta, cestopisy, cestovatelské přednášky aj.
- **Pomůcky/materiály:** papír A3, fixy/tužky,
- **Technika:** komiks

Úkolem studentů bude tematizovat příhodu , která se jim nebo komukoliv stala, nebo mohla stát, když se vydali na nějakou cestu. Jako inspirace jim také mohou složit cestovatelské přednášky, podcasty a knihy.

vlastní archiv

SDÍLENÍM

- **Inspirace:** digitální umění, Miguel Chevalier, Digital art museum (Tokio) a kaligramy, lettrismus
- **Pomůcky/materiály:** barevné papíry, fotografie (tiskárna), mobily, projektor, papíry formátu A3, lepicí páska, fixy, centropen aj.
- **Technika:** kombinovaná (kresba + fotografie) příp. počítačová grafika, digitální umění

Jak se vnímám nebo jak bych chtěl, aby mě vnímali ostatní? Sociální sítě jsou častým útočištěm i proto, že nabízejí možnost zkreslovat a upravovat způsob, jakým nás vidí druzí. Čím bychom byli, kdybychom mohli být kýmkoliv? V hlavní roli této aktivity stojí sociální sítě, jejich kreativní interpretování a představa o sobě sama. Vedle právě zmíněného ale také písmo, slova a jejich význam.

100

V tomto případě jsou připraveny dva způsoby realizace této aktivity, a sice v závislosti na dostupnosti moderních technologií a chuti aktérů výuky s nimi pracovat. První varianta začíná tím, že studenti si nejprve vyfotí fotku, která má avizovat, že se právě nachází na nějaké dovolené, v exotické destinaci a podobně. Tento dojem mohou ještě podpořit různou dodatečnou úpravou těchto fotek (dodáním filtru). Tuto fotku pak před třídou prezentují i se smyšleným příběhem z cest, tedy momentu jeho vzniku. Výhodné je, pokud studenti v tomto bodě spíše výrazně přibarvují okolnosti vzniku a tzv. mlží, než když si vyložené vymýšlejí.

vlastní archiv

SDÍLENÍM

V druhé fázi se pak fotografovaní pokusí uvědomit, jak se ve chvíli vzniku cítili, jaké byly jejich převažující pocity. Tato slova následně vepíší do fotky a jejího okolí, mohou tvořit i různé kaligramy. Důležité je, aby v tuto chvíli byli skutečně autentičtí ve svém projevu. V poslední fázi hotový příspěvek vlepí na zeď (tentokrát skutečnou), ideálně vedle upravené fotky s hashtagy či body navazujícími na smyšlený příběh. Na zdi se nám tak objeví celá řada příběhů z cest i k nim kontrastních autentických výpovědí. Alternativou je pak promítání slov a obrazů na jedince skrze projektor a jejich následné fotografování.

11

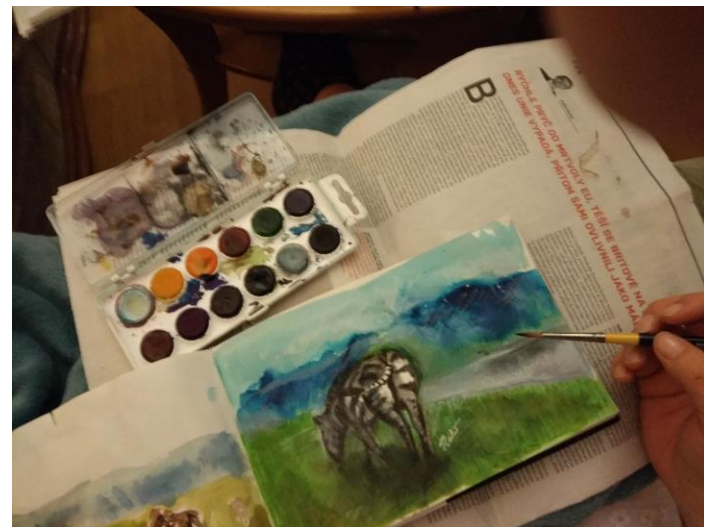

12

ZÁPISNÍK Z CEST

- **Inspirace:** deníky např. Jiří Kolář
- **Pomůcky/materiály:** barevné papíry, čtvrtky, lepicí páska, lepidlo, průhledné papíry, libovolné barvy
- **Technika:** libovolná

Veškeré přechozí nasbírané (nejen) výtvarné materiály se žáci pokusí zkompletovat, propojit jednotlivé motivy, a tak vytvořit a do prostoru nainstalovat ucelené deníky zachycující alespoň tyto fantazijní cesty, snad alespoň částečně kompenzující ty skutečné cesty zahraniční.

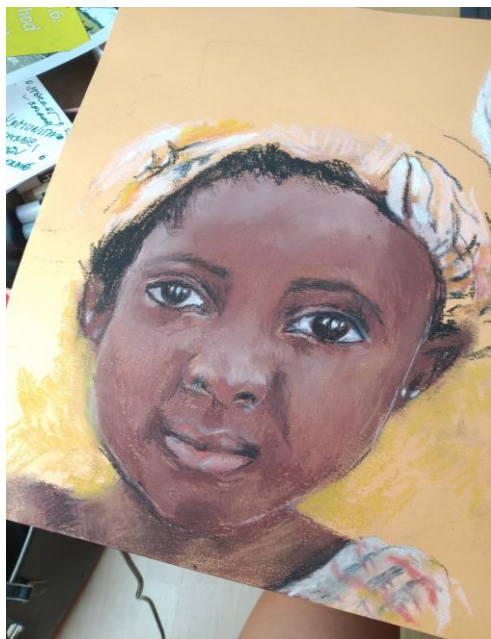
vlastní archiv

ILUSTRAČNÍ OBRAZKY

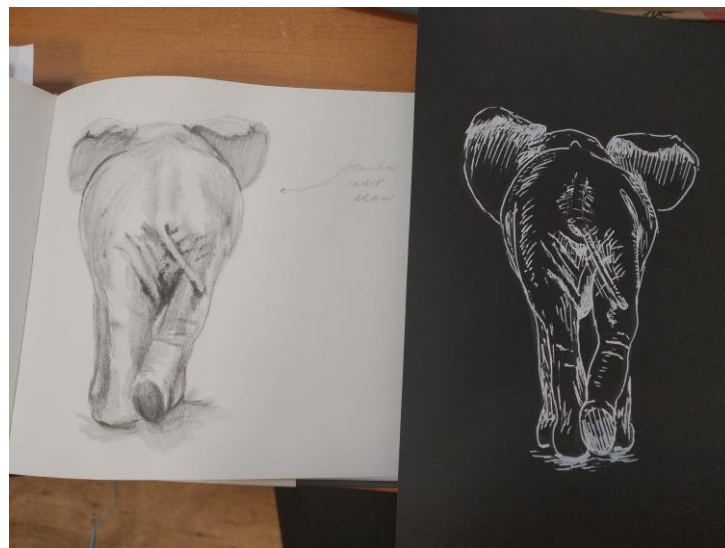
ZÁPISNÍK Z CEST

vlastní archiv

vlastní archiv

vlastní archiv

ZÁVĚR

V této prezentaci jsem představila svůj projekt zaměřený mimo jiné na participaci žáků a inspiraci dálnými i blízkými cestami pod názvem **Safari**. Tento projekt slučuje klasická i nová média. Rozdělen je do deseti aktivit, přičemž každá z nich by měla zabrat zhruba dvě školní hodiny výtvarné výchovy. Nicméně, tento časový harmonogram je pouze schématický a měl by být flexibilní vzhledem k aktivitě studentů a preferencím učitele. Návrhy aktivit nebylo možné vzhledem k současné situaci vyzkoušet v praxi, jsou tedy určeny k budoucí realizaci, a proto by volba detailního provedení měla vždy podmíněna konkrétním potřebám žáků i možnostem výuky.

ZPĚTNÁ VAZBA OD VYUČUJÍCÍHO

Název Safari – nebylo by dobré přidat přívlastek, žák by měl tušit, že jde o trochu jinou cestu.

Cílová skupina je vhodně vybrána, žáci tohoto věku by mohli pochopit alegoričnost projektu i intelektuální hloubku jednotlivých zadání.

Využití vlastní cestovatelské zkušenosti je velké plus, pomůže při motivaci.

Rozdělení do skupinek může být problematické vzhledem k délce projektu. Vyrdrží spolu, sejdou se vhodné typy žáků, neunaví je vztahy ve skupině?

Úvodní námět animace by měl být lépe vysvětlen.

Jednotlivá zadání vypadají velice zajímavě, jsou pestrá a inovativní. Zohledňují zájmy a potřeby mladé generace.

Bylo by vhodné znovu promyslet sled zadání, např. myšlenkově náročný úkol s rituály je lepší praktikovat později, kdy už jsou skupiny i projekt zajištěny.

Použití ukázek z vlastního archivu je skvělé, pomůže motivovat žáky.

Jazyk této práce je z podstaty příliš akademický a obecný, nicméně, autorka si je vědoma, že v praxi při jednání s žáky je zapotřebí mluvit a vysvětlovat bezprostředním způsobem.

Práci hodnotím jako životaschopnou a myšlenkově podnětnou, její pročitání bylo pro mě inspirativní.

ZDROJE OBRÁZKŮ

- pozadí - <https://www.pinterest.pt/pin/22799541853228671/>
- 1 - <https://www.britannica.com/biography/Paul-Gauguin/Tahiti>
- 2 - <https://cz.pinterest.com/pin/517702919655864935/>
- 3 - <https://www.acquavellagalleries.com/exhibitions/jean-dubuffet-anticultural-positions>
- 4 - <https://cz.pinterest.com/pin/679551031261107237/>
- 5 - <http://www.zpc-galerie.cz/cs/palmy-na-vltave-primitivismus-mimoevropske-kultury-ceske-vytvarne-umeni-1850-1950-18>
- 6 - <http://www.zpc-galerie.cz/cs/palmy-na-vltave-primitivismus-mimoevropske-kultury-ceske-vytvarne-umeni-1850-1950-18>

ZDROJE OBRÁZKŮ

- 7 - <https://www.muo.cz/en/dalibor-chatrnyso-now-here--354/>
- 8 - <http://dalibor.chatrny.cz/picture.php?/140>
- 9 - <https://www.artlist.cz/dila/kamen-1860/>
- 10 - <https://www.artstation.com/artwork/PmlYgn>
- 11 - <https://cz.pinterest.com/pin/466544842652444013/>
- 12 - <https://cz.pinterest.com/pin/101542166588755310/>

LITERATURA

- BABYRÁDOVÁ, Hana. Rituál, umění a výchova. první. Brno: Vydavatelství Masarykovy univerzity, 2002. 350 s. 2002 svazek 83. ISBN 80-210-3029-1.
- STEHLÍKOVÁ BABYRÁDOVÁ, Hana a Pavel KŘEPELA. Spontánní umění. Brno: Masarykova univerzita, 2010. s. 7. ISBN 978-80-210-5400-4., s. 7)
- STEHLÍKOVÁ BABYRÁDOVÁ, Hana et al. Téma - akce - výpověď: projektová metoda ve výtvarné výchově. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. 183 stran. Monografie. ISBN 978-80-244-4506-9.
- ZÁLEŠÁK, Jan. Apocalypse me. Vydání první. V Brně: Vysoké učení technické, Fakulta výtvarných umění, [2016], ©2016. 142 stran. ISBN 978-80-214-5443-9.

DĚKUJI ZA POZORNOST